

Υπόθεση C-267/20

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής απόφασης κατά το άρθρο 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

15 Ιουνίου 2020

Αιτούν δικαστήριο:

Audiencia Provincial de León (Ισπανία)

Ημερομηνία της απόφασης του αιτούντος δικαστηρίου:

12 Ιουνίου 2020

Εκκαλούσες:

AB Volvo

DAF TRUCKS N. V.

Εφεσίβλητος:

RM

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Έφεση που ασκήθηκε από την AB Volvo και την DAF TRUCKS N.V. (στο εξής: εκκαλούσες) κατά της απόφασης που εκδόθηκε πρωτοδίκως με την οποία καταδικάστηκαν να καταβάλουν αποζημίωση στον RM (στο εξής: εφεσίβλητος), στο πλαίσιο αγωγής αποζημιώσεως λόγω πρακτικών που νοθεύουν τον ανταγωνισμό.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής απόφασης

Ζητείται, δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, η ερμηνεία της οδηγίας 2014/104/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2014, σχετικά με ορισμένους κανόνες που διέπουν τις αγωγές αποζημιώσεως βάσει του εθνικού δικαίου για παραβάσεις των διατάξεων του δικαίου ανταγωνισμού των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ειδικότερα, των άρθρων 10, 17 και 22, και τίθεται ερώτημα σχετικά με την επιρροή που ασκούν το άρθρο 101

ΣΛΕΕ και η αρχή της αποτελεσματικότητας για τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου στη διαφορά της κύριας δίκης.

Προδικαστικά ερωτήματα

- 1) Έχουν το άρθρο 101 ΣΛΕΕ και η αρχή της αποτελεσματικότητας την έννοια ότι είναι αντίθετη προς αυτές ερμηνεία εθνικής διατάξεως σύμφωνα με την οποία δεν μπορεί να εφαρμοστεί αναδρομικά η πενταετής προθεσμία για την άσκηση της αγωγής που τάσσεται στο άρθρο 10 της οδηγίας, ούτε το άρθρο 17 περί της δικαστικής αποτιμήσεως της ζημίας, ενώ ορίζεται ως σημείο αναφοράς για την αναδρομική εφαρμογή η ημερομηνία επιβολής κυρώσεων και όχι η ημερομηνία ασκήσεως της αγωγής;
- 2) Έχουν το άρθρο 22, παράγραφος 2, της οδηγίας 2014/104/ΕΕ και η έννοια της «αναδρομικής εφαρμογής» την έννοια ότι το άρθρο 10 της ίδιας οδηγίας εφαρμόζεται σε αγωγή όπως η ασκηθείσα στην κύρια δίκη, η οποία, καίτοι ασκήθηκε μετά την έναρξη ισχύος της οδηγίας και του σχετικού κανόνα για τη μεταφορά της στο εσωτερικό δίκαιο, στηρίζεται, εντούτοις, σε προγενέστερα πραγματικά περιστατικά ή κυρώσεις;
- 3) Για την εφαρμογή μιας διατάξεως όπως εκείνη του άρθρου 76 του Ley de Defensa de la Competencia (νόμου για την προστασία του ανταγωνισμού), έχει το άρθρο 17 της οδηγίας 2014/104/Ευρωπαϊκή Ένωση, περί δικαστικής αποτιμήσεως της ζημίας, την έννοια ότι αποτελεί κανόνα δικονομικής φύσεως ο οποίος έχει εφαρμογή στη διαφορά της κύριας δίκης, στο πλαίσιο της οποίας η αγωγή ασκήθηκε μετά την έναρξη ισχύος του εθνικού κανόνα για τη μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Άρθρο 101 ΣΛΕΕ

Οδηγία 2014/104: άρθρο 10, παράγραφος 3, άρθρο 17, παράγραφος 1, άρθρο 22 παράγραφοι 1 και 2, και άρθρο 23.

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Η οδηγία 2014/104 μεταφέρθηκε στην ισπανική έννομη τάξη με το Real Decreto-ley 9/2017, de 26 de mayo, por el que se transponen directivas de la Unión Europea en los ámbitos financiero, mercantil y sanitario, y sobre el desplazamiento de trabajadores (βασιλικό νομοθετικό διάταγμα 9/2017, της 26ης Μαΐου, για τη μεταφορά στο ισπανικό δίκαιο οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον οικονομικό και εμπορικό τομέα και στον τομέα της υγείας, καθώς και σχετικά με την απόσπαση εργαζομένων). Το άρθρο 3 του εν λόγω βασιλικού νομοθετικού διατάγματος τροποποιεί τον Ley 15/2007, de 3 de julio, de Defensa

de la Competencia (νόμο 15/2007, της 3ης Ιουλίου, για την προστασία του ανταγωνισμού), τάσσοντας πενταετή αποσβεστική προθεσμία για την άσκηση αγωγής αποζημιώσεως (νυν άρθρο 74, παράγραφος 1, του νόμου για την προστασία του ανταγωνισμού), και ρυθμίζει την ποσοτικοποίηση των ζημιών όσον αφορά το βάρος αποδείξεως —το οποίο φέρει ο ενάγων— μέσω της εισαγωγής ορισμένων διαφοροποιών στοιχείων, όπως το μαχητό τεκμήριο περί προκλήσεως βλάβης στις παραβάσεις που χαρακτηρίζονται ως συμπράξεις (νυν άρθρο 76, παράγραφος 3, του νόμου για την προστασία του ανταγωνισμού) ή την εξουσία που διαθέτουν οι δικαστές να προβούν σε εκτίμηση ορισμένου ποσού της ζημίας εφόσον διαπιστωθεί ότι ο ενάγων υπέστη βλάβη, αλλά είναι πρακτικά αδύνατο ή υπερβολικά δυσχερές να ποσοτικοποιηθεί επακριβώς η προκληθείσα ζημία (νυν άρθρο 76, παράγραφος 2, του νόμου για την προστασία του ανταγωνισμού). Επίσης, το άρθρο 4 του εν λόγω βασιλικού νομοθετικού διατάγματος εισάγει στον νόμο 1/2000, της 7ης Ιανουαρίου, του Enjuiciamiento Civil (ισπανικού κώδικα πολιτικής δικονομίας), μια ρύθμιση σχετικά με την πρόσβαση στις πηγές των αποδεικτικών στοιχείων σε δίκες αποζημιώσεως λόγω παραβάσεως των κανόνων ανταγωνισμού.

Η πρώτη μεταβατική διάταξη του Real Decreto-ley 9/2017 (βασιλικού νομοθετικού διατάγματος 9/2017) αποτελείται από δύο παραγράφους. Στην πρώτη παράγραφο ορίζεται ότι οι διατάξεις του άρθρου 3 (με το οποίο τροποποιείται ο νόμος για την προστασία του ανταγωνισμού) δεν εφαρμόζονται αναδρομικά, ενώ στη δεύτερη παράγραφο προβλέπεται ότι οι διατάξεις του άρθρου 4 [με το οποίο τροποποιείται ο Ley de Enjuiciamiento Civil (κώδικας πολιτικής δικονομίας)] εφαρμόζονται αποκλειστικά στις ένδικες διαδικασίες που κινήθηκαν αφότου άρχισε να ισχύει το ως άνω βασιλικό νομοθετικό διάταγμα, στις 27 Μαΐου 2017, δεδομένου ότι το Βασίλειο της Ισπανίας δεν τήρησε την προθεσμία για τη μεταφορά της οδηγίας 2014/104.

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της διαδικασίας της κύριας δίκης

- 1 Μετά την αγορά τριών φορτηγών οχημάτων μέσω συμβάσεων χρηματοδοτικής μισθώσεως κατά τη διάρκεια των ετών 2006 και 2007, ο εφεσίβλητος άσκησε την 1η Απριλίου 2018 (παρεπόμενη) αγωγή «follow on» κατά των εκκαλουσών, ζητώντας αποζημίωση για τη βλάβη που υπέστη λόγω παραβάσεων του δικαίου του ανταγωνισμού εκ μέρους των τελευταίων, οι οποίες ορίζονται ρητώς ως οι καθόν οι κυρώσεις που επιβάλλονται με την απόφαση της Επιτροπής, της 19ης Ιουλίου 2016, σχετικά με διαδικασία βάσει του άρθρου 101 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του άρθρου 53 της συμφωνίας ΕΟΧ (Υπόθεση AT.39824 — Φορτηγά) (στο εξής: απόφαση για τα φορτηγά). Συγκεκριμένα, ο εφεσίβλητος ζητούσε με το δικόγραφο της αγωγής του την καταδίκη των εκκαλουσών στην αλληλεγγύως και εις ολόκληρον καταβολή του ποσού των 38 148,71 ευρώ ή του ποσού που θα κρινόταν εύλογο από το δικαστήριο, μετά των νόμιμων τόκων και εξόδων.

- 2 Η απόφαση για τα φορτηγά εξεδόθη στις 19 Ιουλίου 2016 και δημοσιεύθηκε στη Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 6 Απριλίου 2017. Με την απόφαση αυτή επιβλήθηκαν κυρώσεις στους κύριους κατασκευαστές φορτηγών στην αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης λόγω συμπράξεως κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ Ιανουαρίου 1997 και Ιανουαρίου 2011, η οποία συνιστούσε παράβαση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ.
- 3 Στο δικόγραφο της αγωγής του, ο εφεσίβλητος προέβαλε επικουρικός —εάν ήθελε κριθεί ότι δεν εφαρμόζεται ούτε η οδηγία 2014/104 ούτε η νομοθετική πράξη με την οποία αυτή μεταφέρθηκε στην ισπανική έννομη τάξη— τη γενική θεωρία σχετικά με την εξωσυμβατική ευθύνη του άρθρου 1902 του Código Civil (ισπανικού αστικού κώδικα) και τη νομολογία που την εξέλιξε, με βάση την οποία η προθεσμία για την άσκηση της αγωγής είναι ένα έτος.
- 4 Οι AB VOLVO και DAF TRUCKS N.V αντιτάχθηκαν στην αγωγή προβάλλοντας, μεταξύ άλλων, την ένσταση παραγραφής της αγωγίμης αξίωσης αποζημιώσεως λόγω παρελεύσεως του ενός έτους (αγωγή λόγω εξωσυμβατικής ευθύνης).
- 5 Με την εκκαλούμενη απόφαση έγινε εν μέρει δεκτή η αγωγή και οι εκκαλούσες καταδικάστηκαν στην καταβολή αποζημιώσεως ίσης με το 15 % της τιμής αγοράς των οχημάτων. Με την εν λόγω απόφαση απορρίφθηκε η ένσταση παραγραφής της αγωγίμης αξιώσεως κατά το μέτρο που, μεταξύ άλλων, κρίθηκε ότι εφαρμόζεται η πενταετής παραγραφή η οποία, κατά την ημερομηνία ασκήσεως της αγωγής (1η Απριλίου 2018), ήδη είχε εισαχθεί στο άρθρο 74, παράγραφος 1, του Ley de Defensa de la Competencia (νόμου για την προστασία του ανταγωνισμού) με το βασιλικό νομοθετικό διάταγμα το οποίο μεταφέρει την οδηγία 2014/104 στην ισπανική έννομη τάξη. Στην απόφαση εφαρμόζεται ομοίως το τεκμήριο της προκλήσεως ζημίας στο οποίο αναφέρεται το άρθρο 17, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/104, το οποίο μεταφέρθηκε στο εσωτερικό δίκαιο με το άρθρο 76, παράγραφος 3, του Ley de Defensa de la Competencia (νόμου για την προστασία του ανταγωνισμού), καθώς κρίθηκε ότι ο εν λόγω νόμος εφαρμόζεται στην επίδικη διαφορά, πολλώ δε μάλλον λόγω της δικονομικής του φύσεως, καθόσον ρυθμίζει την κατανομή του βάρους αποδείξεως της ζημίας.
- 6 Ομοίως, αφού διαπιστώθηκε ότι η απόδειξη του μεγέθους της ζημίας ήταν υπερβολικά δυσχερής, στην απόφαση έγινε χρήση της δυνατότητας δικαστικής αποτιμήσεως της ζημίας, με εφαρμογή του άρθρου 76, παράγραφος 2, του Ley de Defensa de la Competencia (νόμου για την προστασία του ανταγωνισμού), που μεταφέρει στο εσωτερικό δίκαιο το άρθρο 17 της οδηγίας 2014/104, καθόσον κρίθηκε ότι είναι διάταξη δικονομικής φύσεως που ρυθμίζει το βάρος αποδείξεως.
- 7 Με την έφεσή τους, οι εκκαλούσες ισχυρίζονται ότι δεν μπορεί να εφαρμοστεί αναδρομικά η οδηγία 2014/104, διότι οι αθέμιτες πρακτικές για τις οποίες επέβαλε κυρώσεις η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έπαυσαν στις 18 Ιανουαρίου 2011, ενώ κρίσιμη για τη διαπίστωση της αδυναμίας αναδρομικής εφαρμογής της οδηγίας

είναι η ημερομηνία κατά την οποία έλαβαν χώρα τα πραγματικά περιστατικά. Αντιθέτως, ισχυρίζονται ότι έχει εφαρμογή η ρύθμιση του άρθρου 1902 του Código Civil (ισπανικού αστικού κώδικα), σύμφωνα με το οποίο ο ενάγων είναι εκείνος ο οποίος φέρει το βάρος αποδείξεως της ζημίας και της ποσοτικοποίησής της. Η DAF TRUCKS N.V προβάλλει επίσης ότι η αγωγή αξίωση έχει παραγραφεί, διότι δεν εφαρμόζεται η πενταετής προθεσμία ασκήσεως της αγωγής που προβλέπεται στην οδηγία, αλλά η προθεσμία του ενός έτους που άρχισε στις 19 Ιουλίου 2016, ημερομηνία δημοσίευσής του ανακοινωθέντος τύπου σχετικά με την απόφαση για τα φορτηγά.

- 8 Αντιτασσόμενος στην έφεση, ο εφεσίβλητος προβάλλει υπέρ της εφαρμογής της πενταετούς προθεσμίας το άρθρο 10, παράγραφος 3, της οδηγίας 2014/104 και το άρθρο 74 του Ley de Defensa de la Competencia (νόμου για την προστασία του ανταγωνισμού), υπό το πρίσμα του άρθρου 22 της εν λόγω οδηγίας και της πρώτης μεταβατικής διάταξης του Real Decreto-ley (βασιλικού νομοθετικού διατάγματος) 9/2017.

Κύρια επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 9 Οι εκκαλούσες αντιτίθενται στην υποβολή προδικαστικού ερωτήματος, καθόσον εκτιμούν ότι δεν προκύπτουν ερμηνευτικές αμφιβολίες, διότι η οδηγία δεν έχει εφαρμογή στην κύρια δίκη.
- 10 Ο εφεσίβλητος αντιτίθεται επίσης στην υποβολή προδικαστικού ερωτήματος, διότι, κατά την κρίση του, είναι σαφές ότι εφαρμόζεται η οδηγία.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της διατάξεως περί παραπομπής

- 11 Στη διαφορά της κύριας δίκης, βασικό ζήτημα αποτελεί ο προσδιορισμός της εφαρμοστέας ρύθμισης, προκειμένου να εξακριβωθεί η προθεσμία για την άσκηση της αγωγής αποζημιώσεως και η δυνατότητα εφαρμογής των κανόνων ως προς το βάρος της αποδείξεως και τη δικαστική αποτίμηση της ζημίας. Αντικείμενο της διαμάχης αποτελεί πρωτίστως η εφαρμογή (τόσο άμεση όσο και έμμεση) της οδηγίας 2014/104, ενώ εγείρονται επίσης αμφιβολίες όσον αφορά το μεταβατικό καθεστώς της.
- 12 Τα πραγματικά περιστατικά στα οποία στηρίζεται η κύρια αγωγή και τα οποία στοιχειοθετούν παράβαση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ είναι προγενέστερα της ενάρξεως ισχύος της οδηγίας 2014/104, ενώ η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση για τα φορτηγά στις 19 Ιουλίου 2016, ήτοι, στο χρονικό διάστημα μεταξύ της θέσεως της οδηγίας σε ισχύ, στις 26 Δεκεμβρίου 2014, και της λήξης της προθεσμίας για τη μεταφορά της στην εθνική έννομη τάξη, στις 27 Δεκεμβρίου 2016, και η Ισπανία παρέβη τη σχετική υποχρέωσή της, δεδομένου ότι το βασιλικό νομοθετικό διάταγμα 9/2017 με το οποίο μεταφέρθηκε η οδηγία στην εθνική έννομη τάξη τέθηκε σε ισχύ μόλις στις 27 Μαΐου 2017.

- 13 Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, το αιτούν δικαστήριο διατηρεί **αμφιβολίες όσον αφορά τη μεταβατική εφαρμογή της οδηγίας 2014/104 και του βασιλικού νομοθετικού διατάγματος 9/2017, ήτοι του νομοθετήματος για τη μεταφορά της οδηγίας στην εσωτερική έννομη τάξη**, κατά το μέτρο που το *ratione temporis* πεδίο εφαρμογής της οδηγίας περιορίζεται από το άρθρο της 22, υπό την έννοια ότι εισάγεται γενική απαγόρευση της αναδρομικής εφαρμογής των ουσιαστικών διατάξεων της οδηγίας (άρθρο 22, παράγραφος 1, της οδηγίας). Εντούτοις, όλες οι λοιπές εθνικές διατάξεις για τη μεταφορά της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο, ήτοι οι δικονομικές διατάξεις, εφαρμόζονται μεν σε πραγματικά περιστατικά που ανάγονται σε χρόνο πριν από την έναρξη ισχύος της οδηγίας, αλλά μόνον στο πλαίσιο αγωγών οι οποίες επίσης ασκήθηκαν μετά την έναρξη ισχύος της οδηγίας (άρθρο 22, παράγραφος 2, της οδηγίας).
- 14 Συναφώς, η πρώτη αμφιβολία έγκειται στην ερμηνεία της έννοιας της έκφρασης «δεν εφαρμόζονται αναδρομικά» που χρησιμοποιεί η οδηγία στο άρθρο 22 και στο αν αναφέρεται στην ημερομηνία κατά την οποία σημειώθηκε η παράβαση των κανόνων ανταγωνισμού, εν προκειμένω, λόγω των συμφωνιών συμπράξεως ή στην ημερομηνία της επιβολής κυρώσεων από την Επιτροπή, ή, ενδεχομένως, στην ημερομηνία της ασκήσεως αγωγής αποζημιώσεως. Η δεύτερη αμφιβολία αφορά την ερμηνεία της έννοιας των «ουσιαστικών διατάξεων» και το εάν, εν προκειμένω, μπορούν να χαρακτηριστούν ως τέτοιες οι σχετικές με την παραγραφή και την πενταετή προθεσμία διατάξεις του άρθρου 10 της οδηγίας, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να εφαρμοστούν αναδρομικώς. Ομοίως, η τρίτη ερμηνευτική αμφιβολία επικεντρώνεται στη ρύθμιση του άρθρου 17 της οδηγίας, η οποία αφορά τη δυνατότητα αποτιμήσεως της ζημίας, και στο εάν λογίζεται ως «ουσιαστική διάταξη» ή ως κανόνας δικονομικής φύσεως.
- 15 Οι εν λόγω ερμηνευτικές αμφιβολίες όσον αφορά το μεταβατικό καθεστώς της οδηγίας 2014/104 αφορούν και τη ρύθμιση που θεσπίζεται με την πρώτη μεταβατική διάταξη του Real-Decreto-ley (βασιλικού νομοθετικού διατάγματος) 9/2017, η οποία δεν ακολουθεί τη διάκριση μεταξύ ουσιαστικών και δικονομικών διατάξεων που εισάγει η οδηγία, αλλά διακρίνει μεταξύ, αφενός, των τροποποιήσεων που εισήχθησαν στον Ley de Enjuiciamiento Civil (ισπανικό κώδικα πολιτικής δικονομίας), οι οποίες εφαρμόζονται στις ένδικες διαδικασίες που κινήθηκαν αφότου αυτές τέθηκαν σε ισχύ, και, αφετέρου, των τροποποιήσεων που εισήχθησαν στον Ley de Defensa de la Competencia (νόμο για την προστασία του ανταγωνισμού), για τις οποίες ορίζεται στην πρώτη μεταβατική διάταξη του Real Decreto-ley (βασιλικού νομοθετικού διατάγματος) 9/2017 ότι «δεν εφαρμόζονται αναδρομικά».
- 16 Η αμφιβολία που εγείρεται όσον αφορά την αναδρομική εφαρμογή της οδηγίας 2014/104 αφορά και τους όρους που χρησιμοποιήθηκαν στη διάταξη για τη μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο. Τίθεται το ερώτημα εάν η πρώτη μεταβατική διάταξη του βασιλικού νομοθετικού διατάγματος έχει την έννοια ότι η τροποποίηση των διατάξεων του Ley de Defensa de la Competencia (νόμου για την προστασία του ανταγωνισμού) (όσον αφορά την παραγραφή, το βάρος αποδείξεως και τη δικαστική αποτίμηση της ζημίας) εφαρμόζεται στις αγωγές που

ασκήθηκαν μετά την έναρξη ισχύος του βασιλικού νομοθετικού διατάγματος (στις 27 Μαΐου 2017), όπως η αγωγή που ασκήθηκε στη διαφορά της κύριας δίκης την 1η Απριλίου 2018, και εάν η αρχή της αποτελεσματικότητας που κατοχυρώνεται στο άρθρο 101 ΣΛΕΕ επιτάσσει την εν λόγω ερμηνεία.

- 17 Συγκεκριμένα, και όσον αφορά την προθεσμία παραγραφής της αξίωσης στην οποία βασιζόταν η αγωγή που ασκήθηκε στη διαφορά της κύριας δίκης, η οδηγία 2014/104 ορίζει ότι όλα τα κράτη μέλη πρέπει να εγγυηθούν μια τουλάχιστον πενταετή προθεσμία παραγραφής για την άσκηση αγωγής αποζημιώσεως λόγω παραβάσεως των κανόνων ανταγωνισμού, το δε Real Decreto-ley (βασιλικό νομοθετικό διάταγμα) 9/2017 προβλέπει την εν λόγω ελάχιστη προθεσμία. Επομένως, γίνεται μετάβαση από την προθεσμία του ενός έτους που θεσπίζεται στο άρθρο 1968 του Código Civil (ισπανικού αστικού κώδικα), με γενική ισχύ για τις αγωγές αποζημιώσεως λόγω εξωσυμβατικής ευθύνης, στην πενταετή προθεσμία. Δεδομένου ότι το εν λόγω βασιλικό νομοθετικό διάταγμα θεσπίζει την αρχή της μη αναδρομικότητας των τροποποιήσεων που εισήχθησαν στον Ley de Defensa de la Competencia (νόμο για την προστασία του ανταγωνισμού), πρέπει να διευκρινιστεί τι ισχύει όσον αφορά τις αξιώσεις που δεν είχαν παραγραφεί κατά τον χρόνο της ενάρξεως ισχύος του βασιλικού νομοθετικού διατάγματος, όπως η αξίωση επί της αγωγής που ασκήθηκε στο πλαίσιο της κύριας δίκης, και εάν μπορεί να ταχθεί επιπλέον προθεσμία έως τη συμπλήρωση της πενταετίας που προβλέπεται στον εν λόγω νόμο. Το εν λόγω ερώτημα υποβάλλεται λυσιτελώς, διότι οι εκκαλούσες ισχυρίζονται ότι η προθεσμία πρέπει να αρχίζει να τρέχει από τη δημοσίευση του ανακοινωθέντος τύπου για την απόφαση για τα φορτηγά (στις 19 Ιουλίου 2016) και, ως εκ τούτου, η εν λόγω προθεσμία τους ενός έτους είχε ήδη παρέλθει κατά την ημερομηνία ασκήσεως της αγωγής (την 1η Απριλίου 2018).
- 18 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι οι διατάξεις του άρθρου 10 της οδηγίας δεν είναι αμιγώς δικονομικής φύσεως και ότι ο Ισπανός νομοθέτης διέθετε την ευχέρεια να χαρακτηρίσει την προθεσμία παραγραφής για τις αξιώσεις αποζημιώσεως ως ουσιαστική διάταξη και να τη συμπεριλάβει στην τροποποίηση του Ley de Defensa de la Competencia (νόμου για την προστασία του ανταγωνισμού). Προσθέτει ότι, παρά ταύτα, υπό το πρίσμα του άρθρου 22, παράγραφος 2, της οδηγίας, ο εν λόγω χαρακτηρισμός μπορεί να τεθεί αν αμφιβόλω κατόπιν της μεταφοράς της οδηγίας 2014/104 στο ισπανικό δίκαιο, διότι πρόκειται για περίπτωση στην οποία η αξίωση δεν είχε ακόμα παραγραφεί σύμφωνα με τη νομοθεσία που ίσχυε κατά τη στιγμή της εκδόσεως της αποφάσεως για τα φορτηγά.
- 19 Σε περίπτωση που κριθεί ότι το μοναδικό εφαρμοστέο καθεστώς παραγραφής είναι εκείνο του Código Civil (ισπανικού αστικού κώδικα), τίθεται το ερώτημα εάν το τελευταίο συνάδει με το άρθρο 101 ΣΛΕΕ και με την αρχή της αποτελεσματικότητας, σύμφωνα με την οποία οι εθνικές διατάξεις δεν μπορούν να καθιστούν υπερβολικά δυσχερή ή πρακτικά αδύνατη την άσκηση των δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στην έννομη τάξη της Ένωσης. Συναφώς, εγείρονται επίσης αμφιβολίες ως προς το ζήτημα εάν το ισχύον καθεστώς έχει τη

έννοια ότι επιτρέπει την άσκηση αγωγής επί αξιώσεως που δεν είχε παραγραφεί πριν από τη έναρξη ισχύος του κανόνα μεταφοράς, είτε μέσω του καθορισμού ημερομηνίας έναρξης για τον υπολογισμό της προθεσμίας με βάση την ημερομηνία δημοσίευσής της αποφάσεως στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 6 Απριλίου 2017 και όχι της ημερομηνίας δημοσίευσής του σχετικού ανακοινωθέντος τύπου, είτε μέσω της εφαρμογής άλλων μεταβατικών κανόνων του εσωτερικού δικαίου, βάσει των οποίων θα καθίσταται συμβατή η νέα προθεσμία με την προθεσμία που ίσχυε προηγουμένως και θα συνεχίζεται η προθεσμία μέχρι τη συμπλήρωση των πέντε ετών, χωρίς σε καμιά περίπτωση να «αναβιώσουν» αγωγήμες αξιώσεις που έχουν ήδη παραγραφεί σύμφωνα με το προηγούμενο νομικό καθεστώς.

- 20 Τέλος, όσον αφορά τη δυνατότητα δικαστικής αποτιμήσεως της ζημίας, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 17 της οδηγίας 2014/104 και στο νυν άρθρο 76, παράγραφος 2, του Ley de Defensa de la Competencia (νόμου για την προστασία του ανταγωνισμού), υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με την πρώτη μεταβατική διάταξη του Real Decreto-ley (βασιλικού νομοθετικού διατάγματος) 9/2017, τα νέα άρθρα του Ley de Defensa de la Competencia (νόμου για τη προστασία του ανταγωνισμού) δεν εφαρμόζονται αναδρομικά, παρά το γεγονός ότι πολλά εξ αυτών διαθέτουν μάλλον δικονομικό παρά ουσιαστικό περιεχόμενο (τεκμήριο προκλήσεως ζημίας, βάρος αποδείξεως κ.λπ.)
- 21 Το γενικό πλαίσιο που ρύθμιζε την άσκηση αγωγής αποζημιώσεως λόγω εξωσυμβατικής ευθύνης πριν από την τροποποίηση του Ley de Defensa de la Competencia (νόμου για την προστασία του ανταγωνισμού) παρουσιάζει σημαντικές διαφορές, ιδίως σε ό,τι αφορά την ανάγκη αποδείξεως της ζημίας και την ποσοτικοποίησή της (καθώς και τις ως άνω εξεταζόμενες προθεσμίες παραγραφής). Το Real Decreto-ley (βασιλικό νομοθετικό διάταγμα) 9/2017 εισάγει μια νεωτερική διάταξη η οποία είναι λυσιτελής για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης, δηλαδή την παράγραφο 2 του νέου άρθρου 76 του Ley de Defensa de la Competencia (νόμου για την προστασία του ανταγωνισμού), η οποία αναγνωρίζει στον δικαστή την εξουσία ποσοτικοποίησης της ζημίας, οσάκις, με βάση τις διαθέσιμες πληροφορίες, η εν λόγω ποσοτικοποίηση αποδεικνύεται υπερβολικά δυσχερής ή επαχθής για τον ενάγοντα. Ως εκ τούτου, φαίνεται ότι στις δίκες που κινούνται επί αγωγών αποζημιώσεως λόγω παραβάσεων του δικαίου ανταγωνισμού μετά τη μεταρρύθμιση του Ley de Defensa de la Competencia (νόμου για την προστασία του ανταγωνισμού) θα πρέπει να εφαρμόζεται το προϊσχύσαν ουσιαστικό δίκαιο, όταν πρόκειται για παραβάσεις που τελέστηκαν πριν από την έναρξη ισχύος της μεταρρυθμίσεως.
- 22 Αφού διαπιστώθηκε στην εκκαλούμενη απόφαση η αδιαμφισβήτητη εγγενής δυσκολία που διέπει την ποσοτικοποίηση της ζημίας, πρέπει να διευκρινιστεί εάν έχει εφαρμογή η οδηγία 2014/104 και εάν, ως εκ τούτου, μπορεί να γίνει χρήση της δυνατότητας δικαστικής αποτιμήσεως της ζημίας, η οποία φαίνεται να διαθέτει ευρύτερο πεδίο εφαρμογής σε σχέση με την ευχέρεια που αναγνωρίζεται στον δικαστή από την εθνική νομολογία.

- 23 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες και όσον αφορά την αμιγώς δικονομική φύση του άρθρου 17 της εν λόγω οδηγίας, καθώς και όσον αφορά το ερώτημα εάν οι διατάξεις περί του βάρους αποδείξεως και της ποσοτικοποίησης της ζημίας, οι οποίες τελούν σε ιδιαίτερα στενή σχέση με τις ουσιαστικές διατάξεις που διέπουν το εν λόγω ζήτημα, πρέπει να λογίζονται ως ουσιαστικές ή δικονομικές διατάξεις.
- 24 Τα ανωτέρω επιτείνουν τις αμφιβολίες, υπό το πρίσμα του άρθρου 22, παράγραφος 2, της ως άνω οδηγίας, όσον αφορά το αν ο Ισπανός νομοθέτης διαθέτει τη νομοθετική ευχέρεια να χαρακτηρίσει τους εν λόγω κανόνες περί αποζημιώσεως ως κανόνες ουσιαστικού δικαίου και να τους συμπεριλάβει στην τροποποίηση του Ley de Defensa de la Competencia (νόμου για την προστασία του ανταγωνισμού) (άρθρο 76, παράγραφος 2).

ΕΠΙΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ